

niên vừa qua, đặc biệt là sau quyết định 99/TTg ngày 9 tháng 2 năm 1996. Thật ra, nhận xét này không có gì mới mẽ vì những nhận xét tương tự đã được một số chuyên viên thủy lợi nêu ra từ cuối thập niên 1970, sau trận lũ lụt năm 1978. Rất tiếc, những nhận xét này đã không được giới chức có trách nhiệm trực tiếp trong việc quy hoạch và phát triển ĐBSCL để ý đến. Và cho đến hôm nay, họ vẫn đang tiếp tục “sự nghiệp làm thủy lợi” ở ĐBSCL được khởi đầu từ một phần tư thế kỷ trước mà họ cho là những “*thành tựu sáng tạo của Văn Minh Kênh Rạch Nam Bộ... được rút từ kinh nghiệm truyền thống ‘Sơn Tinh Thủy Tinh’ không chỉ ở việc ‘cần đắp núi cao, đê cao để ngăn mực nước dâng cao’ mà còn ở việc ‘tìm cách làm cho mực nước sụt thấp xuống’... Đặc trưng lớn nhất của ‘VMKRNB’ khác với ‘VMLN [Văn Minh Lúa Nước] sông Hồng’ chính là ở chỗ này: ‘đào nhiều kênh rạch để phân lũ, thoát lũ’ chứ không ‘đắp đê cao để chống lũ lụt’” (37).*

Họ không nhận ra rằng ĐBSCL là một đồng bằng thấp, bằng phẳng, và có nhiều vùng trũng chứ không cao và dốc như đồng bằng sông Hồng; do đó, kinh rạch phân lũ và thoát lũ cũng chính là những lòng lạch thuận lợi cho nước lũ tràn vào những vùng trũng, và những đê bao “thấp lè tè” so với đê sông Hồng cũng quá đủ để làm cho nước lụt dâng cao. Bài học “Sơn Tinh Thủy Tinh” ở ĐBSCL chính là: “đào nhiều bao nhiêu thì nước lũ tràn vô nhiều bấy nhiêu, đắp cao bao nhiêu thì nước lụt dâng cao bấy nhiêu.”

Người dân vùng ĐBSCL đã oằn vai để “đầu tư” cho bài học Sơn Tinh Thủy Tinh này trong hơn hai thập niên qua. Họ tự hỏi đến bao giờ thì bài học mới “nằm lòng” để họ có thể rút “vốn lẫn lời” hầu lo tương lai cho... con cháu của họ!

NGUYỄN MINH QUANG

Tháng 10 năm 2000

- Ghi chú: Các con số trong ngoặc là những phần thuộc tài liệu tham khảo, ái hữu nào cần liên lạc tác giả, qua điện thoại (626) 967-6202 hoặc fax (626) 331-7065, hay e-mail: wc@stesonengineers.com.

Lời Con Đường Quê

Tế Hanh

*Tôi, con đường nhỏ chạy lang thang
kéo nỗi buồn khôn, dạo khắp làng
đến cuối thôn kia hơi cỏ vương
hương đồng quyến rũ hát lên vang.*

*Từ đấy, mình tôi cỏ mọc đầy
dọc lòng hoa dại ngát hương lây
tôi ôm đám lúa, quanh nương sắn
bao cái ao rêu, nước đục lây.*

*Những buổi mai tươi, nắng chói xa
hồn tôi lóng lánh ánh dương sa
những chiều êm ả, tôi thư thái
như kẻ nông phu trở lại nhà.*

*Tôi đã từng đau với nắng hè
da tôi rạn nứt bởi khô se
đã từng điều đứng khi mưa lụt
tôi lở, thân tôi rã bốn bề.*

*San sẻ cùng người nổi ám no
khi mùa màng được, nỗi buồn lo
khi mùa màng mất, tôi ngây cả
với những tình quê buổi hẹn hò.*

*Và thế, đời tôi hết cái buồn
trong làng, cực khổ dầm say luôn
tôi thâm tê tái trong da thịt
hương đất, hương đồng chẳng ngớt tuôn.*